

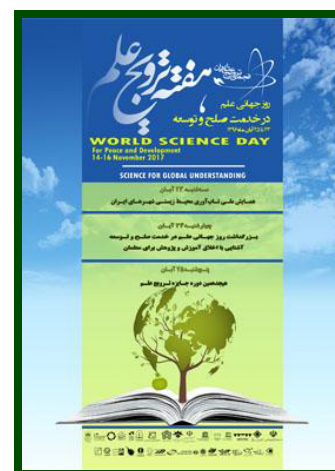

بیانیه‌ها

بیانیه انجمن ترویج علم ایران (هجدهمین دوره جایزه ترویج علم)

نگاهی به نحوه مواجهه ما با بحران‌های فراگیر طبیعی، اجتماعی و اقتصادی، نشان می‌دهد که کمتر ردپایی از توجه به علم و تفکر علمی در جای‌جای نظام تصمیم‌گیری و همچنین فرهنگ عمومی ما به چشم می‌خورد. با توجه این شکاف، بی‌دلیل نیست اگر ادعا کنیم ترویج علم یکی از راه‌های پر کردن چنین خلأیی است. تا دانش تولیدشده در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی به زندگی روزمره مردم راه نیابد و اثر خود را بر ارتقای کیفیت زندگی آنان نگذارد و تا شهروندان نظارتی دموکراتیک بر علم و فناوری نداشته باشند، ادعای توسعه علمی با توسل صرف به تعداد دانشگاه‌ها، مقالات نگاشته‌شده و فارغ‌التحصیلان ادعایی برخفا است. در یک کلام، بدون داشتن شهروندانی مطلع از یافته‌های علمی که اطلاعات و شیوه تفکر نقادانه را درونی و از آن خود کرده باشند، جامعه‌ای مدنی شکل نخواهد گرفت، و در غیاب جامعه مدنی صرف افزایش تولیدات علمی راه به جایی نخواهد برد. ضمن آنکه بدون دخالت دادن مهارت‌ها و حساسیت‌های فرهنگی و اخلاقی شهروندان در فرایند تولید علم و فناوری احتمال به بیراهه رفتن این دو مقوله و تبدیل شدن آنها به ابزارهایی غیرکارآمد بسیار است.

اکنون که هیأت مدیره فعلی انجمن ترویج علم ایران آخرین دوره از مراسم اهدای جایزه ترویج علم را در دوره فعالیت خود برگزار می‌کند، امیدوار است آنچه این سازمان غیردولتی در سال‌های گذشته انجام داده گام کوچکی باشد برای هموارتر کردن راه کوشندگان ترویج علم در ایران و چراغ این فعالیت‌ها در آینده نیز روشن بماند و فعالانی کوشا تر اقدامات انجام‌شده را به شکلی بهتر و جامع‌تر به پیش برند. هیأت مدیره انجمن ترویج علم ایران با افتخار اعلام می‌کند که تنوع و حجم فعالیت‌های ترویجی انجام‌شده در کشور بیش از آن است که جایزه ترویج علم بتواند انعکاس منصفانه همه آنها باشد. با این حال، شاید تذکر این نکته خالی از لطف نباشد که در حوزه ترویج علم بار اصلی نخست بر دوش نهادها و کوشندگان مدنی است و پس از آن است که پای بخش‌های دولتی به میدان باز می‌شود. سازمان‌های مردم‌نهاد و فعالان بخش خصوصی، با توجه به مسائل و مشکلات حاد کشور، از قبیل بحران آب، آلودگی محیط زیست، بحران انرژی، بحران اعتماد اجتماعی و ...، برای ارائه راهکارهایی کارآمد نیازمند توجه به مقوله ترویج علم‌اند. اما از سوی دیگر، شهروندان باید شاهد آن باشند که دولتمردان به علم و تفکر علمی ارزش و بهایی شایسته

گرامی‌داشت سالانه هفته ترویج علم در ایران که همزمان است با روز جهانی علم در خدمت صلح و توسعه، روزی که از سوی سازمان یونسکو در تقویم جهانی ثبت شده است، اکنون به رویه‌ای نسبتاً جاافتاده و شناخته‌شده در کشور ما تبدیل شده است. اینک که ششمین دوره چنین گرامی‌داشتی برگزار می‌شود می‌توان امیدوار بود که، علیرغم تمام دشواری‌ها و موانع، توجه دست‌کم بخشی از افکار عمومی، سازمان‌های غیردولتی و سیاستگذاران و تصمیم‌گیران دولتی به مقوله ترویج علم و اهمیت آن جلب شده باشد. اگر ترویج علم را در گسترده‌ترین معنای آن دربردارنده هرگونه فعالیت و برنامه‌ریزی‌ای بدانیم که با هدف کاستن از شکاف رو به فزونی میان نهادها و افراد تولیدکننده علم از یک سو و عموم شهروندان، سیاستگذاران، نهادهای دولتی، سازمان‌های مردم‌نهاد و همه مصرف‌کنندگان علم از سوی دیگر انجام می‌گیرد، آن‌گاه باید امید داشت که تداوم گرامی‌داشت هفته ترویج علم به معنای آگاهی یافتن از این نکته است که ترویج علم یکی از اولویت‌های ملی ما است.

اما چرا باید ترویج علم را اولویتی ملی دانست؟ در زمانه‌ای که با توسل به آمار نگارش مقالات علمی‌ادعای سیاستگذاران آن است که ایران در میان کشورهای پیشرو در تولید علم و فناوری قرار دارد، نگاهی به جامعه و مسائل و مشکلات روزمره آن، و به‌ویژه

کریمی) که زحمت بررسی و ارزیابی پرونده داوطلبان دریافت جایزه ترویج علم را بر عهده داشتند و بر اساس نظر این هیأت جوايز هجدهمین دوره جایزه ترویج علم ایران در سال ۱۳۹۶ را به افراد و نهادهای زیر اهدا می کند.

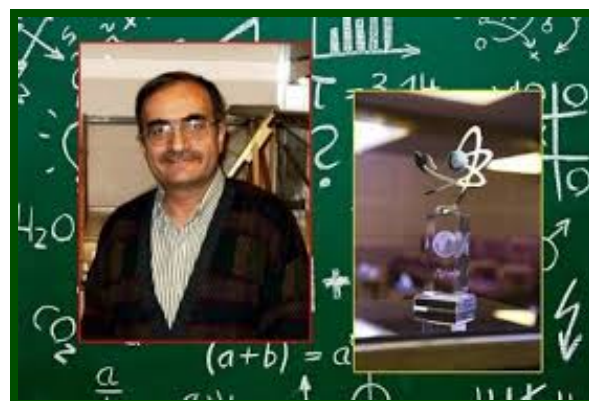
هیأت داوران به دلیل یک عمر فعالیت و تلاش بی وقفه، مسئولانه، هدفمند، همه جانبه، مستمر و مدنی برای طرح مباحث و مقولات زیست محیطی و همچنین توجه ویژه به زیست بوم کشور و جلب توجه افکار عمومی به مقولات زیست محیطی و برقراری ارتباط با عموم مردم با استفاده از رسانه های هنری و مشارکت در راه اندازی نهادهای فعال در حوزه محیط زیست جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۶ را به دکتر اسماعیل کهرم تقدیم می کند.

هیأت داوران به دلیل فعالیت و تلاش بی وقفه، مسئولانه، هدفمند، همه جانبه، انسانی و اخلاقی در حوزه های دانشگاهی و عمومی برای بسط دانش جامعه شناسی و همچنین تعهد به تداوم کار فرهنگی، ترویجی و علمی و به ویژه توجه به مقوله سیاست گذاری علم و آموزش عالی جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۶ را به دکتر مقصود فراسخو تقدیم می کند.

هیأت داوران به دلیل فعالیت و تلاش بی وقفه، مسئولانه، هدفمند و مستمر در حوزه های دانشگاهی و عمومی برای بسط دانش ریاضی و همچنین تعهد به ترویج ریاضیات در مدارس، مشارکت در بنیانگذاری خانه ریاضیات و مشارکت در راه اندازی انجمن های علمی-آموزشی معلمان در اصفهان جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۶ را به آقای دکتر علی رجالی تقدیم می کند.

هیأت داوران به دلیل انجام فعالیت های ترویجی و آموزشی در زمینه ترویج علم و فناوری از طریق اداره موزه علوم و فناوری و همچنین راه اندازی موزه های سیار، جشنواره های دانش آموزی و کوشش برای ارائه درک جدیدی از علم جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۶ را به موزه علوم و فناوری تقدیم می کند.

می دهند و برای حل مشکلات پیش رو به علم اعتماد دارند. دولت نیز باید زمینه هایی برای مطرح شدن مقوله ترویج علم در اسناد بالادستی، برنامه های توسعه کشور و همچنین بودجه های سالانه فراهم کند تا بتواند نقش حمایتی خود را به درستی ایفا کند.

انجمن ترویج علم ایران امید دارد شبکه های کوشندگان و فعالان ترویج علم در سال های آتی تشکیل و تقویت شود تا از این طریق تجارب کسب شده انباشته و منتقل گردد و نسل های بعد مجبور به گام نهادن در مسیرهای طی شده نباشند. همچنین انجمن ترویج علم ایران امیدوار است برندگان و تقدیرشدگان جایزه ترویج علم ارتباط خود را با انجمن حفظ و این نهاد را به دیگر فعالان این حوزه معرفی کنند تا شاهد شکل گیری شبکه های بزرگ تری از افراد و نهادها باشیم.

هیأت مدیره انجمن ترویج علم ایران با پاسداشت فعالیت ها و تلاش های ارزنده مدنی و ترویجی یکی از بنیانگذاران خود، بانو توران میرهادی، که اینک در نخستین سالگرد درگذشت او هستیم، مایل است بار دیگر بر اهمیت توجه به کودکان در مقوله ترویج علم تأکید و بر این نکته پافشاری کند که هیچ اقدام و برنامه ای در راه ترویج علم موفق نخواهد بود، مگر آنکه نگاهی نیز به کودکان و ارتقای درک علمی آنان داشته باشد. به همین دلیل، انجمن ترویج علم ایران با افتخار اعلام می کند که از این پس جایزه ویژه ای با نام جایزه میرهادی در ترویج علم به آن نهادها و افرادی اهدا خواهد کرد که تمرکز فعالیت های ترویج علمی خود را کودکان داده باشند. امید است از سال آینده شاهد اهدای این جایزه و تأثیرگذاری آن بر ارتقای فعالیت های ترویجی باشیم.

هیأت مدیره انجمن ترویج علم ایران با تشکر از هیأت داوران (مهرناز خراسانچی (دبیر هیأت)، دکتر مهدی زارع، منیره همایونی، ناهید آموزگار، دکتر فرشته تقوی، بهاره صفوی و مهندس محمود

مسئولانه برای تولید برنامه‌هایی جذاب و اطلاع بخش در زمینه علوم جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۶ را به مریم فیروزی تقدیم می‌کند.

هیأت داوران به دلیل سال‌ها خدمت صادقانه در حوزه آموزش عشایری و همچنین تلاش برای اعتلای علم و اندیشه میان دانش‌آموزان این مناطق جایزه معلمان مروج علم در مناطق محروم (جایزه بهمن‌بیگی) در سال ۱۳۹۶ را به تهمینه رزمجویی تقدیم می‌کند.

هیأت داوران به دلیل انجام فعالیت‌های ترویجی، علمی، مدنی و آموزشی در زمینه توسعه و ترویج تفکر خلاق در جامعه و همچنین ایجاد و تقویت فعالیت‌های مولد میان زنان و جوانان و ترویج دانش کارآفرینی میان عموم مردم جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۶ را به بنیاد توسعه کارآفرینی زنان و جوانان تقدیم می‌کند.

هیأت داوران به دلیل فعالیت‌های گسترده و پیگیر در تلویزیون با هدف معرفی علم به زبان ساده به عموم مردم و تلاش‌های بی‌وقفه و

بیانیه شاخه‌های فیزیک و ریاضی فرهنگستان

علوم - ۱۳۹۶

مگردیچ تومانیان *

دوره‌های تحصیلات تکمیلی در علوم پایه و بایسته‌های آن

دانشگاه‌ها دو نقش و هدف عمده دارند: آموزش و پژوهش در علوم. آموزش در علوم شامل تعلیم علوم مدون و آموزش نگرش و دیدگاه علمی است که منجر به گردآوری این علوم مدون شده است و پژوهش مجموعه فعالیت‌هایی است که منتج به پیشبرد مرزهای دانش و یا تولید دانش فنی می‌شود. بنابراین به طور طبیعی آموزش و پژوهش در یک راستا قرار دارند و هریک نیز بایسته‌های خود را دارند و باید طوری تنظیم و تبیین شوند که دانشگاه را در جایگاه مرجعیت علمی کشور قرار دهند.

در نگرشی رایج و عملگرایانه، علوم به علوم پایه، مهندسی و فنی، پزشکی و علوم انسانی، و مقاطع به دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تقسیم می‌شوند. محور اصلی برنامه دوره‌های کارشناسی و تا حدی هم کارشناسی ارشد در رشته‌های مهندسی و علوم کشاورزی و پزشکی و برخی رشته‌های علوم انسانی و همچنین دوره‌های تخصصی-عملی، عموماً آموزش مطالب مدون

حرفه‌ای است و باید با این هدف انجام شوند که افراد را قادر سازند با کسب مهارت‌های تکمیلی عملی (مثلاً در دوره‌های کارورزی) وارد بازار واقعی کار شوند. از دانش‌آموختگان این رشته‌ها انتظار می‌رود که بتوانند با دانش و مهارت فنی آموخته شده، و اگر نیاز باشد با نوآوری و ابتکار در به کار بردن آن آموخته‌ها، چرخ‌های بخش‌های صنعت، خدمات و سلامت کشور را بگردانند. این نوآوری نیازمند درکی صحیح از مطالب رشته مربوطه است و عموماً به معنای نوآوری و پیشبرد مرزهای علوم مهندسی یا پزشکی نیست.

هدفی که دوره‌های کارشناسی و تا حدی کارشناسی ارشد در علوم پایه مانند ریاضی و فیزیک دنبال می‌کنند، نه تنها آموزش مهارت، بلکه آموزش دیدگاه و نگرش علمی در رشته مورد نظر از طریق فراگیری مطالب مدون در آن رشته است. از دانش‌آموختگان این رشته‌ها انتظار می‌رود که دیدگاه علمی را درونی کرده باشند و بتوانند مسائل مختلف را با دیدگاهی علمی تحلیل کرده و آن را در تمام شئون به کار ببرند. هدف از آموزش رسمی قبل از دانشگاه باید آشنا کردن دانش‌آموزان با دیدگاه علمی در مواجهه با مسائل مختلف زندگی روزمره باشد و معلمین مدارس باید حتی‌الامکان از بین دانش‌آموختگان رشته‌های علوم پایه برگزیده شوند. محدود کردن انتخاب معلمین به دانش‌آموختگان صرفاً یک دانشگاه خاص (دانشگاه فرهنگیان) و تضمین شغلی این عده در بدو ورود به دانشگاه و حذف رقابت شغلی، باعث بی‌توجهی به یادگیری مطالب و در نتیجه منجر به افت کیفی آموزش و پرورش، و به تبع آن همه امور آینده کشور می‌شود. برای دانش‌آموختگان این رشته‌ها با فرض برآورده شدن انتظاری که در بالا بدان اشاره شد بازار کار دیگری نیز متصور است و آن مشارکت در مشاغل و حرفه‌هایی است که علاوه بر دانش فنی و نوآوری در به کارگیری آن (که معمولاً از سوی همکاران دانش‌آموخته مهندسی و یا پزشکی تأمین می‌شود) نیازمند ارائه تحلیل و استنتاج، و نوآوری در دیدگاه‌ها نیز هستند. اهداف دوره‌های دکتری

برای رفع این مشکل مناسب است که کفی برای نمرات آزمون ورودی در هر رشته و گرایش در نظر گرفته شود.

دوره‌های دکتری عموماً دو بخش دارند: بخش آموزشی که هدف آن رسیدن به مرزهای دانش در رشته و حوزه‌ای خاص است و بخش پژوهشی که هدف آن پیشبرد مرزهای دانش در آن حوزه است. هرچند نسبت زمانی دو دوره آموزشی و پژوهشی بسته به رشته و گرایش مورد نظر متفاوتند، حذف کامل هر یک موجب خدشه به دوره دکتری می‌شود. از این رو، داشتن دوره‌های «آموزش‌محور» دکتری در تمامی رشته‌ها، و دوره‌های «پژوهش‌محور» دکتری در عموم رشته‌های علوم پایه و بنیادی، بی‌معنا هستند و باعث گسستگی دو بخش در هم‌تنیده آموزش و پژوهش می‌شوند.

* رئیس بخش ریاضی

در همه رشته‌ها و به خصوص رشته‌های علوم پایه عموماً از اهداف دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد مربوط به آنها متفاوت است. از ورودی‌های دوره‌های دکتری در هر رشته‌ای انتظار می‌رود که بتوانند اهداف برشمرده شده بالا را در رشته مورد نظر در سطح کارشناسی و کارشناسی ارشد برآورده کنند. از این رو هرچند بر پایه قانون فعلی کشور دانشجوی ورودی مقطعی بالاتر کافی است مدرک هر رشته‌ای از مقطع قبل را داشته باشد، ولی اگر دانشجوی ورودی زمینه و توانایی لازم را نداشته باشد، در مقطع بعدی موفق نخواهد بود. به عبارتی ساده‌تر، مقطع بالاتر در هر رشته ادامه طبیعی همان رشته و یا رشته‌های نزدیک به آن رشته در مقطع پایین‌تر است و آشنا نبودن با آن رشته در مقطع پایین‌تر در سطحی که توصیف شد، عموماً به نقض اهداف مقطع بالاتر می‌انجامد. این مطلب هم برای کارشناسی به کارشناسی ارشد و هم کارشناسی ارشد به دکتری صدق می‌کند.

حق عضویت برای دوره مهر ۹۷-۹۸

عضویت‌ها	یک ساله	دو ساله	سه ساله	چهار ساله	پنج ساله	توضیحات
پیوسته	۱/۴۰۰/۰۰۰	۲/۶۰۰/۰۰۰	۳/۹۰۰/۰۰۰	۵/۲۰۰/۰۰۰	۶/۵۰۰/۰۰۰	
وابسته-فرهنگ و اندیشه و بولتن	۱/۲۰۰/۰۰۰	۲/۲۰۰/۰۰۰				اعضای وابسته در قبال دریافت کلیه نشریات (بولتن به صورت الکترونیکی)
وابسته	۶۰۰/۰۰۰	۱/۱۰۰/۰۰۰				حداقل قیمت برای اعضای وابسته یکساله با تخفیف برابر ۵۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد.
فارغ‌التحصیلان دکتری						دانشجویان دکتری با اعلام فارغ‌التحصیلی حداکثر تا یکسال پس از اتمام دوره دکتری با تأیید نماینده به طور رایگان عضو انجمن خواهند بود.